

bron: Flickr/Creative Commons-Ramesh Lalwani

De berichtgeving over geweld tegen vrouwen in de Indiase media is vooral feitelijk of sensationeel. Onderliggende sociale kwesties worden vermeden. Het toenemend aantal vrouwen dat in de journalistiek werkzaam is lijkt daar weinig aan te veranderen. HUB-docente Chris Verschooten, specialist op het gebied van Indiase media, zet die onverschilligheid af tegen de rol van vrouwen in de media. 'Veel vrouwelijke journalisten zijn afkomstig uit de hogere middenklasse en lijken de journalistiek eerder als een platform voor hun individuele aspiraties te zien dan als een middel om sociale wantoestanden aan te kaarten.'

Dat het niet echt een goed idee is, mailt mijn Indiase vriendin vanuit Gurgaon. Dat laat ze me weten als antwoord op mijn boodschap dat ik om vier uur 's ochtends in New Delhi zal landen en dat ik wel een taxi naar haar huis zal nemen. Geen goed idee, vindt ze, om als vrouw op dat ongoddelijke uur nog met een taxichauffeur mee te gaan. Bij vrouwen die wonen, studeren en werken in New Delhi zit na de verkrachting en het overlijden van een 23-jarige studente in december de schrik er blijkbaar stevig in. De schijnbare angstpsychose, waarvan sommigen zeggen dat ze grotendeels door de media is gecreëerd, zal als een schaduw over mijn verblijf blijven hangen. Door overbezorgde reacties van vrienden en academische collega's zal ik me de hele tijd beperkt voelen in mijn bewegingsvrijheid. Is dit het begin van een nieuw tijdperk in India? Creëren de media inderdaad angst, of helpen ze het geweld tegen vrouwen op de politieke agenda te zetten?

Verkrachtingshoofdstad

De media hebben sinds de zaak met de studente New Delhi meermaals afgeschilderd als 'verkrachtingshoofdstad' van India. Op het eerste gezicht lijken de cijfers dat beeld te bevestigen. Het National Crime Records Bureau rapporteert dat het aantal verkrachtingen in de hoofdstad in 2012 met 23,43 procent is gestegen tegenover 2011. In tien

jaar tijd is het aantal zelfs meer dan verdubbeld. Wellicht zijn deze cijfers meer het gevolg van de stijging in het aantal vrouwen dat aangifte doet van verkrachting. Maar sommigen zien nog heel andere redenen. Zo meent de journaliste Pamela Philipose dat de verkrachtingen in Indiase grootstedelijke gebieden als New Delhi toenemen als gevolg van de groeiende assertiviteit van jonge vrouwen. Zij gebruiken hun uiterlijk en kleding als een middel om zich af te zetten tegen het patriarchale karakter van de Indiase samenleving, zegt ze. De 'verheerlijking' van hun lichaam zien ze als vorm van seksuele bevrijding. En wat brengt dit niet allemaal teweeg in de hoofden van mannen, vraagt ze zich af.

Pamela Philipose heeft er een carrière van dertig jaar in de media op zitten. Ze heeft voor diverse printmedia gewerkt en is nu directeur en hoofdredacteur van Women's Feature Service, een internationaal alternatief nieuwsagentschap dat kopij aanlevert met een genderperspectief. Ze kreeg onder meer de 'Chameli Devi Jain Award for Outstanding Women Journalist'. Toen ik haar enkele jaren geleden voor het eerst ontmoette, werkte ze voor *The Indian Express*, waar ze eerst bijdragen schreef voor het magazine en daarna voor de opiniepagina. Ze besloot te vertrekken omdat haar engagement voor vrouwen en het milieu er botsten met het redactionele beleid.

« Vrouwenbewegingen en hun visies vinden in de media maar weinig weerklank »

Publication: The Times of India Delhi Date: Dec 26, 2011, Section: Times City Page: 2;

All over the world, studies show that the presence of bus stops and shelters makes women feel safer. They have some sort of light around their shelter. In Delhi, too, wherever there are shelters, there are people around.

Many women, who are not alone, feel insecure when they are walking from a bus stop. They are not alone, but they are not safe. They are not alone, but they are not safe. They are not alone, but they are not safe.

Bus stops should not have a dark and lonely atmosphere. There are eye-witnesses, there are people around. There are people around. There are people around.

Eight ways to make nation's rape capital safer for women

HOW DELHI COULD BE DIVIDED IN A WAY THAT MAKES IT SAFE FOR WOMEN
Delhi is very beautiful and well lit at night. But women still feel unsafe because the streets are deserted at night. More street life and street activity make a city safer for women.

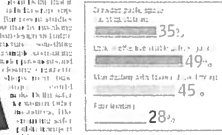
Studies show wider pavements & busy bus stops can provide escape route to women vulnerable to stalkers, molesters

The Delhi High Court has ordered the government to take steps to make the city safer for women. The court has ordered the government to take steps to make the city safer for women. The court has ordered the government to take steps to make the city safer for women.

Delhi is a city where women feel unsafe. The streets are deserted at night. The streets are deserted at night. The streets are deserted at night.

Delhi is a city where women feel unsafe. The streets are deserted at night. The streets are deserted at night. The streets are deserted at night.

TOP REASONS CITED BY WOMEN

Delhi is a city where women feel unsafe. The streets are deserted at night. The streets are deserted at night. The streets are deserted at night.

Delhi is a city where women feel unsafe. The streets are deserted at night. The streets are deserted at night. The streets are deserted at night.

Delhi is a city where women feel unsafe. The streets are deserted at night. The streets are deserted at night. The streets are deserted at night.

Delhi is a city where women feel unsafe. The streets are deserted at night. The streets are deserted at night. The streets are deserted at night.

Delhi is a city where women feel unsafe. The streets are deserted at night. The streets are deserted at night. The streets are deserted at night.

Delhi is a city where women feel unsafe. The streets are deserted at night. The streets are deserted at night. The streets are deserted at night.

Delhi is a city where women feel unsafe. The streets are deserted at night. The streets are deserted at night. The streets are deserted at night.

Delhi is a city where women feel unsafe. The streets are deserted at night. The streets are deserted at night. The streets are deserted at night.

Sociale thema's

'Er is een onverschilligheid van de media tegenover de problemen waar vrouwen in India mee te maken krijgen', zegt Philipose. Het is de taak van de media om het publiek bewust te maken van de kwestie, vindt ze. 'Maar dat gebeurt niet, en dat is het gevolg van de sterke commercialisering van de media, die het consumentisme verheerlijken en hun aandacht hebben verschoven van de natie naar de markt.' Voor sociale thema's is er volgens haar niet veel interesse meer. Philipose koppelt de verkrachtingszaak van december aan de liberalisering en de globalisering, die volgens haar 'ongecontroleerde krachten' vrijmaken.

Toch hoopt en gelooft Philipose dat de verkrachtingszaak een 'kantelmoment' vormt. Ze is ervan overtuigd dat de aanhoudende mediabelangstelling mede heeft gezorgd voor de oprichting van het comité onder leiding van de op rust gestelde rechter van het hooggerechtshof J. S. Verma en de publicatie van het Vermarapport. Het rapport zelf wordt door haar geprezen als een fantastisch document, onder meer omdat het op een holistische manier naar geweld tegen vrouwen kijkt en ook oog heeft voor geweld van soldaten tegen vrouwen tijdens gewapende conflicten. Het Vermarapport heeft ondertussen geleid tot een nieuwe 'anti-verkrachtingswet'.

De eerste keer dat de wetgeving in het kader van een verkrachtingszaak werd aangepast, was in de jaren tachtig. Toen werden in de beruchte Mathuraverkrachtingszaak politieagenten door het Hooggerechtshof vrijgesproken van de groepsverkrachting van Mathura, een inheems meisje. Volgens de uitspraak van het Hooggerechtshof was het ontbreken van lichamelijke letsels het bewijs dat het slachtoffer zich niet had verweerd en dat het daarom niet om verkrachting maar om seksuele betrekkingen ging. De uitspraak lokte luid protest van vrouwenbewegingen uit en leidde uiteindelijk tot een hervorming van de strafwetgeving inzake verkrachting tijdens hechtenis.

Feiten en sensatie

Het comité dat zich toen over die zaak boog, verwees in haar rapport naar de positieve rol van de pers en de vrouwenbewegingen in de zaak. Nochtans schetst onderzoek geen rooskleurig beeld van de berichtgeving over vrouwen en hun bekommernissen. Over de meeste thema's, zoals gezondheid, geboortebeperving, onderwijs, eigendomsrechten, de positie van de werkende vrouw (inzake beloning en discriminatie), politieke participatie en de opdeling van de familiewetgeving volgens religie, wordt zelfs weinig of niet bericht in de media. Vrouwenbewegingen en hun visies vinden er maar weinig

weerklink. Ook is er een overwicht aan berichten over geweld tegen vrouwen.

Op zich kan dit laatste een goede zaak lijken, aangezien het een belangrijk maatschappelijk probleem is. Maar uit onderzoek blijkt dat een groot deel van de artikels de misdaden enkel feitelijk vermeldt, of ze op een sensationele wijze benadert. Vaak worden enkel politie- of bureaucratische bronnen geciteerd. Zelden worden de misdaden in verband gebracht met structurele en institutionele dimensies en de patriarchale cultuur wordt niet ter discussie gesteld. Toch merken onderzoekers een positieve evolutie: terwijl het aantal berichten toeneemt, neemt het aandeel openlijk seksistische en stereotiepe berichten af. Omdat de meeste onderzoeken over de Engelstalige printmedia gaan, is het niet duidelijk of die trend zich ook bij de regionale pers en de nieuwszenders voordoet.

Vervrouwelijking

De bescheiden positieve evolutie, toch minstens bij de Engelstalige printmedia, kan met de vrouwelijking van het journalistieke beroep in India te maken hebben. Vrouwen deden hun intrede in de mainstreamjournalistiek al in het midden van de vorige eeuw, maar tot in de jaren zeventig bleef de journalistiek vooral een mannenbastion. Vanaf de jaren tachtig begint het aantal vrouwelijke studenten in de opleidingen journalistiek toe te

nemen en stromen vrouwen in groten getale naar de (voornamelijk Engelstalige) media. De enorme expansie van de media tijdens de laatste twee decennia hebben het aantal vrouwelijke journalisten nog sterker doen stijgen. De evolutie bracht onder meer de oprichting van het Indian Women's Press Corps (IWPC) met zich mee, dat sinds 1994 ijvert voor een publiek debat over vrouwen in de samenleving. De organisatie zette eind vorig jaar naar aanleiding van de verkrachtingszaak nog een paneldiscussie over 'Reporting on rape' op.

Glazen plafond

De vervrouwelijking van de journalistiek heeft verschillende oorzaken. De toenemende alfabetisering van vrouwen speelt wellicht mee, maar net zo goed de lagere salarissen die aan vrouwelijke journalisten worden uitgekeerd. Het is gewoon goedkoper om ze aan te nemen. Uit een rapport van het Press Institute of India uit 2004, gebaseerd op onderzoek bij 410 vrouwelijke journalisten uit de Engelstalige en regionale pers, blijkt dat vooral de positie van regionale vrouwelijke journalisten tegenvalt. Die is aanzienlijk slechter dan die van hun collega's uit de Engelstalige pers. Hun aantal is niet alleen kleiner, ze worden slechter betaald, hebben geen werkzekerheid, minder mogelijkheden en stuiten meer op seksuele intimidatie. In de Engelstalige pers is er meer gelijkheid inzake kansen, opdrachten, promoties en salaris. Vrouwen bekleden er hogere posities, reizen naar het buitenland, verslaan politiek en gerechtelijk nieuws en schrijven hoofdartikels. In sommige Engelstalige kranten zijn vrouwen erin geslaagd om de hogere echelons te bereiken, zoals *assistant editor*, *chief reporter*, *foreign correspondent* of *chief sub-editor*.

Toch lijkt er sprake te zijn van een glazen plafond. Er zijn maar weinig vrouwen in de echt hogere rangen van de nieuwsredacties te vinden, behalve dan bij enkele nieuwszenders, waar anchorwomen erin geslaagd zijn om zich sterk te profileren. Op enkele witte raven na zijn er geen vrouwen die hun stempel kunnen drukken op het redactioneel beleid en het management. Twee vrouwen die wel aan de top staan, Shobhana Bhartia, *managing editor* van *Hindustan Times* en Malina Parthasarathy, *executive editor* van *The Hindu*, behoren tot de families die eigenaar zijn van

bron: b1flickr/Creative Commons-The Advocacy Project

die kranten. Zij hadden hun positie wellicht niet bereikt als er mannelijke erfgenamen waren geweest.

One of the boys

Behalve de verbetering inzake stereotypering en seksisme heeft de groeiende aanwezigheid van vrouwen in de nieuwsmedia niet geleid tot fundamentele veranderingen in de aard van de berichtgeving. Daar liggen waarschijnlijk meerdere oorzaken aan ten grondslag. Door de sterke commercialisering gaat er meer aandacht naar sensationele berichten en infotainment, en minder naar sociale thema's. Bij Women's Feature Service, dat reportages over vrouwen en hun bekommernissen ter beschikking stelt aan de mainstreammedia, stelt men vast dat 'luchtige artikels' wel in trek zijn maar ernstige stukken over de sociale omstandigheden van vrouwen veel moeilijker liggen. Wat ook meespeelt, zo blijkt uit het onderzoek van het Press Institute, is dat vrouwelijke journalisten lang niet altijd met een genderlabel willen rondlopen. Ze willen eerder tonen dat ze zich de professionele waarden van het beroep hebben eigen gemaakt, dat ze als het ware *one of the boys* zijn. Het kan een sociale strategie zijn om discriminatie te vermijden.

Middenklasse

Veel vrouwelijke journalisten zijn afkomstig uit de hogere middenklasse en lijken de journalistiek eerder als een platform voor hun individuele aspiraties te zien dan als een middel om sociale wantoestanden aan te kaarten. Wellicht hebben journalisten (en demonstranten) zich sterk bij de recente verkrachtingszaak betrokken gevoeld omdat slachtoffer en familie tot de middenklasse behoren. Op de sociale media, die in India vooral door stedelijke, goed opgeleide, Engelstalige jongeren worden benut, was veel te doen over de zaak. Er ontstond een unieke wisselwerking tussen de traditionele media en de gebruikers van de nieuwe media. Informatie uit de traditionele kanalen werd opgepikt door de sociale-mediagebruikers en in veelvoud verspreid. Informatie over de mobilisatie van demonstranten vond dan weer snel zijn weg via de nieuwe media naar journalisten uit de traditionele media. Pamela Philipose is ervan overtuigd dat bloggers en gebruikers van Facebook en Twitter een belangrijke rol hebben gespeeld. Volgens haar was de regering, die tot nu toe vooral met traditionele media omging, tijdens de eerste weken door de sociale-mediaberichten 'totaal in verwarring'.

Colofon

India Nu is een tweemaandelijks blad met kritische en actuele beschouwingen over India en haar relatie met het buitenland, in het bijzonder Nederland. India Nu beoogt een discussieforum te zijn voor allen die zich op enige wijze betrokken voelen bij India. De opgenomen artikelen zijn op persoonlijke titel geschreven en geven niet de mening van de redactie of de LIW (Landelijke India Werkgroep) weer.

Redactie: Sara Gielen, Fekke de Graaf, Merel van Lenthe

Eind- en hoofdredactie: Frederik Prins

Vormgeving: Dora Sternberg

Druk: Terts, Amsterdam

Aan dit nummer werkten verder mee:

Devi Boerema, Amrita Das, de medewerkers van Duniya, Ferry Erdmann, Roos Gerritsen, Mark Lieffers, Manga, Ketaki Sheth/Photoink, Elseke Swets, Chris Verschooten

Ook bijdragen aan India Nu? Mail de redactie:

E-mail redactie: indianu@indianet.nl

E-mail adreswijzigingen/abonnementen:

h.maas@indianet.nl

Advertenties: bel het secretariaat van de LIW voor de tijdsplanning. De tarieven zijn:

1 pagina € 175

1/2 pagina € 100

1/4 pagina € 62,50

Abonnementen: € 26 per jaar voor vijf nummers (waaronder één dubbelnummer). Bel, schrijf of mail de LIW voor een abonnement. Zonder schriftelijke opzegging vóór 1 december wordt uw abonnement met een jaar verlengd. Losse nummers: € 4,50 incl. porto.

India Nu is een uitgave van de LIW
Mariaplaats 4, 3511 LH Utrecht
telefoon: 030-232 13 40
fax: 030-232 22 46
e-mail: info@indianet.nl
website: <http://www.indianet.nl>
rekeningnummer: 24835 48

De Landelijke India Werkgroep is een stichting met als doel vanuit Nederland bij te dragen aan een menswaardig bestaan voor de (kans)-armen in India. Zij doet dit door voorlichting en campagnes. Vraag voor meer informatie een gratis folder aan bij de LIW.

Omstaptoer: Ketaki Sheth

ISSN 0924-9249

Kantelmoment?

Het meest opvallende van de hele zaak is misschien wel de lange periode van de berichtgeving over de verkrachting. Een nieuwsproces is meestal relatief kort, maar de verkrachting bleef in de aandacht waardoor activisten en academici de kans kregen om hun visie in de media te articuleren. In welke mate dit ook effectief geleid heeft tot een genuanceerd debat zal onderzoek moeten uitwijzen. De Mathura-verkrachtingszaak enkele decennia geleden hield de media ook lang in de ban, maar uit onderzoek blijkt inmiddels dat er toen weinig aandacht is gegaan naar de structurele oorzaken van het geweld tegen vrouwen. Ook in welke mate de klassieke en nieuwe media de vrouwenrechten en vrouwenkwesties nu effectief op de politieke agenda hebben gekregen, is onduidelijk. Er kunnen nog vele andere factoren meegespeeld hebben. Verder lijkt het onwaarschijnlijk dat één gebeurtenis duurzame veranderingen in de manier van berichtgeving zal teweegbrengen. Zolang niet meer vrouwen mee het beleid bepalen en de instroom in de journalistiek zich beperkt tot vrouwen uit de gegoede middenklasse kunnen de verwachtingen maar beter niet al te hooggespannen zijn. Ten slotte is er de commerciële druk die moeilijk met het uitdiepen van sociale problemen verenigbaar lijkt te zijn.

« *Vrouwelijke journalisten willen niet met een genderlabel rondlopen* »

Beschadigd imago

Aan de hele verkrachtingszaak zit ten slotte nog een internationale kant. De laatste jaren was de publieke diplomatie van India gericht op het projecteren van een beeld van 'het nieuwe India'. De 'nieuwe Indiase vrouw' — stedelijk, goed opgeleid, en uit de middenklasse — maakte integraal deel uit van dat beeld. De 'nieuwe Indiase vrouw' trok volgens de overheid voordeel uit de globalisering en werd op haar werk als gelijke gezien. Het beeld moest beschuldigingen van vrouwendiscriminatie, bijvoorbeeld in rapporten van de Wereldbank, tegenspreken. De mediaheisa rond de verkrachtingszaak heeft ongetwijfeld het imago internationaal beschadigd.

Chris Verschooten

Chris Verschooten doceert Internationale Journalistiek aan de Hogeschool-Universiteit Brussel (HUB) en is verbonden aan het Brussels Center for Journalism Studies. Ze is gespecialiseerd in Indiase media.

ADVERTENTIE

INDIA INSTITUUT

Postbus 75861, 1070 AW Amsterdam

Talen en culturen van India

Het India Instituut organiseert cursussen en lezingen en studiereizen en verzorgt vertalingen en publicaties op het gebied van talen en culturen van het Indiase subcontinent.

भारत संस्थान

ARTIKELEN op www.indiainstituut.nl

- Piet Groeneweg: Sanskriet: een vreemde taal?
- Dick Plukker: Hindi: van streek- tot wereldtaal
- Ferry Erdmann: Boeddhisme als religie (recent herzien)

PUBLICATIES

- Dick Plukker: *Leerboek Hindi* (met 2 audio-cd's),
- Lodewijk Brunt & Dick Plukker: *Ik zag de stad. Moderne Hindi-poëzie*,
- Lodewijk Brunt & Dick Plukker: *Mijn lippen vroegen om een lied. Hindi-filmliedjes*.

Info: www.indiainstituut.nl, indiainstituut@yahoo.com
020-6626662 (en 020-6641223 alleen 's avonds).

